

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sîmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

Serbările dela Caransebeș.

Fără introducere: Serbările dela Caransebeș au fost la înălțime. Sîmbătă în ziua Sf. Dumitru s'a ținut prima ședință festivă a Societății fondului de teatru, subt presidium membrului de comitet *Vasile Goldiș*. Dintre vorbirile rostite, care de care mai frumoase, reproducem pe a P. S. Sale episcopului *Dr. Miron E. Cristea*, ca un adevărat cap-d'operă al luminatului nostru arhieru:

*Mult stimată domnule președinte,
Onorat comitet,
Onorată adunare generală,*

Trei momente, trei forțe de căpetenie, au înălțat omenirea până la nivelul, la care se află astăzi. Istoria civilizației omenești le înșiră între marile „bunătăți” ale omenirii.

Aceste trei bunătăți sînt *Știința, Religia și Arta*.

I. *Știința*, tehnica etc. cu progresele ei neimaginabile îți umplu sufletul de mîndrie ce izvorește din conștiința înălțimii, până la care se poate avînta mințile, intelectul omului, descoperindu-ne atîtea lucruri și colțuri până acum ascunse, necunoscute. Dar acest spirit de scrutare științifică — oricît de enorme și mărețe succese ar obține — nu duce la liniștirea și mulțumirea omenirii. Dincontră multe jertfe nu-î ajung și tot mai multe cere.

Trăind omul exclusiv în atmosfera științei, ar duce o viață destul de zbuciumată, dacă nu l-ar atinge zefirul plin de liniște și mîngăiere al sentimentelor izvorîte din religie.

II. *Religia*, pe baza adevărilor relevate pe cale supranaturală — de o ființă divină — îl îndeamnă pe om la faptele iubirii creștinești în toate nuanțele sale, la faptele care culminează în iubirea până și a contrariilor, precum și în sentimentul iertării.

Niciînd nu-î omul mai lipsit de demnitatea omenească, mai josnic, ca în momente de răzbunare; de altă parte niciînd nu stă mai sus pe scara demnității sale, niciînd nu-î mai nobil, decît cînd știe ierta și celui mai mare răufăcător. „Doamne eartă-le, că nu știu ce fac”, a zis însuși Christos.

Asemenea fapte nobilitează sufletul, înalță pe om sus detot.

III. *Arta*, cu produsele ei cuadevăr artistic, ne îmbogățește viața cu idei și sentimente noi, pe cari realitatea nu ni-le poate oferi. Ea *idealizează* realitatea și prin aceasta ne și nobilitează sufletul.

Știința, care se ocupă cu produsele de artă, adică *estetica* mai nouă, zice că arta — reduce binișor simțul realității, îl scoate pe om din realitatea vieții, cu grijile, necazurile și suferințele ei (Volkelt: System der Aestetik), ridicîndu-l din atmosfera vieții de toate zilele într'o lume a fanteziei, într'o lume așanumită a „*aparenței artistice*”, dar care totuși ți-se pare aievea reală.

O caracteristică a artei este „*sinamăgirea conștientă*”. Această sinamăgire ne face să oscilăm între realitate și aparență ce ni-o sugerează produsul artistic plin de frumoase iluzii.

Aceste iluzii barem pe un timp ți-se par reale; oscilezi între realitate și lumea aparentă din produsul artistic.

Conrad Lange, (care cu epocala-i carte (1903) mai mult a stăruit a se da generațiilor germane o educație artistică în interesul viitorului neamului german), tocmai în această oscilare, în această sinamăgire, află farmecul plăcerea artistică, deliciul artei.

Iluzia e plăcută, până o ai.

Este și ceva natural, că sufletul — ieșit din cătușele vieții zilnice — să simtă o ușurare, o plăcere, uneori chiar un deliciu artistic, pe cît timp este captivat de impresiile produsului de artă care îi prezintă ideale, nu cum sînt în viață, ci cum am dori să fie.

(*Notă.* Deși cînd judeci cu mințile rece știi, că produsul artei nu-ți înfățișează însăși realitatea, totuși el îți susține impresia, iluzia, credința, că-î real).

Iluzia — zice Volkelt — este tocmai jocul dintre realitatea singură și dintre realitatea închipuită de autor în produsul artistic.

Onorat public! Dacă voi aduce un exemplu, mă veți înțelege mai bine. Societatea fond. de teatru tocmai a edat în versuri românești de regretatul S. O. Iosif vestita dramă germană *Wilh. Tell*, marele viteaz. Mulți veți fi citit-o în original.

Realitatea istorică ne spune, că un erou cu numele W. T. n'a existat; dar din un basm al mitologiei nordice l-a creat și idealizat poetul Schiller. În urma reprezentării acelei drame toată nemțimea s'a sinamăgit și se sinamăgește atît de bucuros a crede în el și a avea iluzia existenței acestui erou, care formează idealul tinerimei, care însuflețește și produce atîta forță națională. El rămîne vecnic un îndemn, un exemplu pentru singuratici și pentru poporul întreg, de-al urma în faptele-î mărețe.

Un exemplu și mai aproape de noi,

Vlaicu. Cît a trăit, a fost — fără îndoială — un fiu distins, un fiu genial, poate în timpul mai nou cel mai genial fiu al neamului nostru. Dară Vlaicu, — pecum ni-l-au format scriitori după moartea lui — nu mai acopere realitatea. E cu mult mai mult. El nu mai e băiatul genial și meșterul iscusit, precum l-am cunoscut în realitate, ci a devenit acum o figură idealizată din lumea aparenței artistice, nu întocmai cum a fost, ci cum am vrea să fie.

Domnilor și Doamnelor! Așa-î firea omului și a popoarelor. Spiritul unui om plin de viață, ca și sufletul unui popor vital, n'are astimpăr, nu se mulțumește cu realitatea imperfectă, și plină de mizerii. Are dorințe, are ideale, acestea s'însă departe, neajunse. Dară omul vrea să le vadă, să le prindă cu mîna. Deaceia le concretizează într'unul din fiii cei mai buni ai săi, pe care îl face idol. Adecă unuia dintre fiii cei mai buni ai săi atribue astfel de însușiri, pe cari nu l-a avut, dar pe cari am vrea să le aibă, sau pe cele avute în realitate le înalță la superlativul cel mai ideal; îl fac, nu ce a fost, ci ce am voi să fie; eată idealizarea.

Astfel trecem din lumea realității în lumea artei.

Deci putem zice, că **arta adevărată este nizuința spre perfecțiune**. Astfel ea sprijinește religiunea, care ne zice: „Fiți perfecți, precum și tatăl vostru din ceruri perfect este”.

O asemenea idealizare este la orice popor vital o necesitate firească, din care rezultă mult bine.

Văi de poporul, care în bărbați săi mai de valoare vede numai eventualele scaderi, inherente oricărei ființe omenești, și nu însușirile distinse ce le au. Văi de poporul care zdruncină autoritatea celor lmai buni ai săi, căci prin aceasta se slăbește pe sine însuși. Fără autoritate nu se pot produce în societate lucruri mai mari.

Cultivarea și gustarea artei corespunde unor trebuințe omenești generale, cari se pot satisface numai prin îndeletniciri artistice. Deaceia aflăm și la cele mai inculte popoare urme de artă cu feluritele ei manifestațiuni, ca un contrapunct la necazurile și mizeriile vieții, care fără gustarea produselor artistice ar avea o mare lacună.

Arta, dimpreună cu știința și religia îmbogățește, nobilitează, înalță sufletul și în, deamnă spre perfecțiune și popoarele și pe singuratici. Ne arată ce-î josnic, ca să n

ridicăm deasupra lui și ne descopere ce-î înalt și sublim, ca să ne avîntăm spre ele. Astfel contribuie la aceia, ca omenirea să-și poată îndeplini misiunea ei mai înaltă.

Deci să cultive și poporul nostru românesc arta adevărată — căci aceasta numai spre binele și înaintarea lui poate fi. Conducători neamului datorință au a nu desconsidera nici acest teren, la noi încă atît de întelinit, mai ales că poporul nostru are multe laudabile înclinări și talente artistice, cari așteaptă deoparte ochiul ager, care să le descopere și dealtăparta mijloacele, cari să le cultive și scoată la iveală.

Mult St. Dle președinte! Societatea fondului de teatru, care ne onorează cu prezența ei, tinde a educa poporul nostru prin arta dramatică. Aceasta este o tendință nobilă și națională, care merită sprijinul tuturor. Cum însă drama formează culmea produselor literare și poetice, interpretarea ei și a caracterelor, ce trebuie să le cuprindă, este mai ales în împrejurările noastre anevoioase.

Dar bărbați valoroși, cari au condus societatea în cele din urmă două decenii, au dezvoltat frumoasă activitate, și — dacă și în viitor se va pune conducerea în mîni pricepute și de muncă, — se vor obține succese nu numai cu privire la sporirea averii, ci și pe terenul artistic.

Premiînd acestea, vă binecuvîntez și vă bineventez în numele meu, în numele Caransebeșenilor, cari și în aceste zile de mare criză economică cu frățească dragoste și ospitalitate vă primesc, și în numele Românilor bănățeni, înzestrați cu multe aptitudini artistice, dorind societății dezvoltare și progrese tot mai frumoase, până se va ridica la înălțimea artei dramatice Shakespeareane, — crescînd și dîndu-ne cît mai mulți artiști adevărați, căci aceștia — ca niște proroci ai viitorului — vor înălța și arăta poporului steagul idealelor. (aplaude, ovatii, felicitări călduroase).

După isprăvirea alocuțiilor obicinuite

a urmat *designarea* comisiilor, făcîndu-li-se loc multor *alese*.

Seara teatru. Remarcăm părerea unui privitor: „dacă ai da pe Ion nebunul (Brezeanu) din „Năpasta“ pe mîna unui consiliu medical, ar fi absolut declarat nebun. Auziam și pe străini zicînd că artă mai de săvîrșită n'au văzut...”

Duminecă în a doua zi s'a ținut prima ședință festivă a congresului învățătoresc, sub președenția vice-prezidentului inv. *Mihai Crăciun*. Și aici P. S. Sa părintele episcop, ca fost învățator a adresat învățătorilor următoarele cuvinte pătrunzătoare:

P. S. Sa a fost însuși dascăl un șir de ani. Ca episcop acum se află înțiaoră în mijlocul dascălilor. Iși aduce aminte de o circulară dată de Șaguna la 1863, cînd se introduseră conferințele învățătorești. Circulara cerea învățătorilor să aducă cu ei la conferințe abecedarul lui Zaharie Boiu și ceaslovul mic. De atunci s'a ridicat mult nivelul tagmei noastre învățătorești. Azi avem dascăli la nivel modern. Mai întîlnim însă și azi în rîndul generației mai vechi a pensionarilor tipul dascălului venerabil de odinioară, — și mai ales aici în Caransebeș, unde dascălimea a avut întotdeauna reprezentanți de valoare. Al lor este întreg meritul deșteptăciunii ce observăm la învățători de azi și la poporul severinean, căci ei n'au fost funcționari pentru plată, ci apostoli ai poporului.

În numele întregii stăpîniri bisericești aduce mulțumită bătrînilor dascăli, rămași din generația mai veche, pentru că ei lasă celor de azi pilda de mucenicie a culturii românești. Cu plăți mai mici decît azi și în luptă cu dificultățile începutului, ei n'au disperat; plugul muncii lor conștiențioase a intrat afund în ogor, desțelenindu-l pe seama urmașilor. Vede cu durere, că uni se retrag, ear în generația de astăzi sînt și de cei cari poticnesc la cea mai mică încercare, se lapdă de popor, părăsesc școala, ba se întorc chiar împotriva ei, deși școala i-a crescut (lungi aplaude).

Învățători de azi să nu uite că sînt slujbași unei școale confesionale, să nu uite de alipirea către biserica strămoșească, care pe toți deopotrivă ne susține. Să nu uite că dacă „abecedarul“ cerut de Șaguna nu poate să mai fie un postulat azi, „ceaslovul“ cel mic rămîne atît pentru azi cît și pentru mine, veșnic o necesitate superioară... Luther spunea: Nu ne trebuie școala, în care nu domnește duhul scripturilor sfinte!

Binecuvîntă pe învățători și ar vrea să sădiască nădejdea de mai bine în sufletul lor. Precum alipirea noastră mai mult decît milenară față de acest pămînt n'a putut să slăbiască, totastfel veșnică va rămînea și tare credința noastră în viitorul limbii și al culturii românești. (entuziaste ovatii).

A mai vorbit frumos și documentat membrul de comitet prof. *Dr. Moise Ienciu*, ear agilul și inteligentul învățator *Ion Mărilă* [Recița] a ținut liber un discurs fulminant despre „raportul dintre școală și biserică“, fiind viu aplaudat de întreg auditorul.

La banchetul, servit cu bună îngrijire în sala cea mare a restaurantului Lichtneckert, cîntînd admirabil fanfara noastră din Vrani, s'au pronunțat mai multe toasturi dintre cari amintesc pe cele mai reușite: al primului Român din Transilvania *Dr. Iuliu Maniu*, care a adresat cuvinte de îmbărbatare învățătorilor rom. din patrie, ear ca muzică frumoasă a graiului românesc — al artistului dramatic *Antonescu*, care a închinat pentru „felomela românismului“: Banatul.

După banchet s'a ținut a doua ședință a Societății fondului de teatru, în care după referada comisiunilor, am avut parte a vedea ce nu cred că s'a mai pomenit pe locuri la asemenea ocazii. Anume, după raportul oficial făcut de simpaticul referent *Dr. Gh. Gîrda*, ne pomenim cu un alt contraraport opozițional: mult mai temeinic, al profesorului brașovean *Dr. Alexandru Bogdanu*. Zic și eu ca mulți alți, că critica absolut documentată a d-nului Bogdanu a fost cel mai interesant punct al serbărilor... Care va să zică s'a găsit un om care să aibă cuvenita bărbăție de a scoate

FOILETON.

Moș Tremuriciu.

Apăsât de greul vieții și de povara anilor, moș Tremuriciu, își face impresia suferinței întrupate. Dacă l-ai întreba cîți ani are, sigur nu ar ști să-ți dea răspuns pozitiv. Ți-ar spune numai că până la șaptezecet a purtat socola anilor, dar de aci începînd a pierdut-o. E esplicabil. Ne-cazurile vieții neîndurate, l-au frămîntat atîta, că bucuros primește numele de Tremuriciu, sperînd că cu schimbarea numelui, se va lăpăda amarul de dînsul.

Cît de nemiloasă e viața față de om. Soartea de acești nenorociți ai vieții, drept zicînd, își bate joc. Știe Dumnezeu de ce e așa și nu altcum... Și mare e numărul acolora, cari umblă pe drumuri, fără a mai înțelege rostul vieții. Dar cine-și bate capul cu ei... E doar în firea omului, că dacă se simte sătul, crede că toată lumea e sătulă. Ba sînt alți — pe cari norocul i-a favorizat puțin — mai bucuros înting din prisosul lor la cine.

Uni trăesc cum pot, alți aproape cum vreau. Moș Tremuriciu face parte din ceata celor din urmă. Pelîngă toată neputința lui, el n'a învățat meșteșugul cerșitului. E cinstit și nu trăește din mila nimănuși. Mai bine moare, tîind la lemne. Aceasta-i meșteșugul, cu care-și câștigă pinea de toate zilele.

Cum se apropie earna își vede de unealte. Numaice te trezești cu el în prag. Am venit se tai la lemne, e salutul său. Îi respunzi: nu am lemne moș Tremuriciu, dar dacă ții să mi-le tai, eacă citeva libre aruncă până-mi voi aduce.

Moș Tremuriciu își ia unealtele și se depărtează. În drumul lui spre pitar — acesta e primul pas — se mai abate la vreun cunoscut, cu gîndul că va căpăta de lucru. Se nimereste că ai lemne la dispoziție, atunci vrînd-nevrînd trebuie se te tocmești cu el. El e modest și nu cere mult. Veșnica-i condiție e să-ți dai și ceva de mîncare. Și dacă acel ceva e furtură călduță, moș Tremuriciu te blagoslovește cum numai el știe. Dacă, odată va ajunge să se bucure de fericirea raiului, fi sigur că pentru mîncarea călduță, va pune o vîntură bună la mai mari de acolo. Bielele lui oase sînt mîncate de frig și nu-î mirare că ciorba călduță e cea mai mare bunătate ce și-o poate închipui ca mîntea lui ostenită.

Trebuie să știți că moș Tremuriciu earna, cînd se creșcă lemnele de ger, locuște în grajd cu vitele. El nu are fericirea să se bucure de chilie călduță. De mîncare și mai puțin, căci abia la 2-3 zile ajunge se mînce odată. Vara e bună și blagoslovnă pentru toate ființele neputincioase. Ea-ți dă pat în margine de drum. Drept acoperimînt, celor amărîți și veșnic pe drumuri, servește ceriul plapona lui cîmîi de stete brodată. Natura le pune la dispoziție saloanele ei și tot aranjamentul minuat... Dar earna, ah, earna e fără inimă față de nenorociți vieții... Perinutele ei de zăpadă albă, le îngheață oasele... Ce i-arană e!...

Săracul moș Tremuriciu, mai an earnă era să-și dea pelea. Îl angajase un oarecare la un stîinjen de lemne, dar înainte de-al face gata, înșepenisise. A lucrat o săptămîna și mai bine. Restul muncii îl săvîrșise după ce s'a întremat.

Meșteșugul acesta pentru construcția lui slăbită, e aproape insuportabil. L'a învățat din tinerețe și acum nu se poate lăsa de jug.

Nu, pentru că trebuie să trăiască și viața cere muncă. El nu se gîndește să-și pună capăt vieții, fiindcă tot mai are tîria sufletească s'o înfrunte...

Dar vezi, el n'a murit. Toț mai trăește. Dar de tăiat lemne abia mai tae, căci nime nu-l mai primește. Se feresc de dînsul, din simplul motiv că ușor s'ar putea întîmpla să-l afli odată țepapîn de tot...

În vremea din urmă s'a rugat să-î dea și lui ceva penzie, ca să nu fie silit să tot bată drumurile. Doar e bătrîn și pare mi-se că a fost și soldat în Italia. Apoi a tăiat ani dearîndul lemne pela oameni. A muncit destul în viața lui prăpădită și ar merita și dînsul o penzie cît de mică. Sărmanul, nu știe că n'am ajuns încă vremea fericită ca și tăetori de lemne să se bucure de penzie... El știe că a muncit mai mult decît oricare. Dar cîți nu muncesc! Și mai știe că alți mai tineri ca el, rod, și poate pe nedrept la osul penziei...

Pentru oameni de felul tău, moș Tremuriciu, nu sînt parale și nici îndurare. Omenimea are alte nevoi mai mari decît ajutorarea celor neputincioși.

Voi sînteți mulți și parale puține. A fi cinstit și a munci o viață întregă, e prea puțin pentru că să-ți odihnești oasele... Trebuie să...

Pentru voi numai mîntea și mila. Și nici aceasta întotdeauna... Pentru că lasă prea mult să suferiți...

Dar ce-am de-a face cu moș Tremuriciu? Trăesc atîția moși Tremurici în lume, nebăgați de nime în seamă.

Atîta voi numai: Cînd aveți zile dulci, senine, nu uitați de aceia cari au avut păcatul numai de a se naște...

R. Balnojanu.

Loc deschis.*)

(Dăm loc și acestui ultimat fără a ne identifica cu forma și cuprinsul acestui articol).

Onorată redacțiune!

Rog a da loc în coloanele prețuitului ziar ce redegiați și acestor reflexii cu cari cred că datorez colegului meu C. Lazăr, în urma nouelor D-sale eșiri.

In reflexiile mele din „Progresul“ Nr. 44/1913, am fost amintit că palavrele D-tale D-le coleg ar merita o ignorare. După ce însă în replica ce ai făcut, mai provocat direct și hotărît a-ți răspunde la două chestiuni mai importante, voi abandona celelalte bănueli și nimicuri ale D-tale cu atât mai virtos că, de-oparte, nici D-ta nu mi-ai răspuns la unele lucruri și isprăvuri cam migăloase, iar de altă parte, poate că lămurirea și desvălirea acelor n'ar fi nici decît edificatoare pentru publicul cititor. La toate mărunțurile D-tale am un singur răspuns, și acesta te rog să ți-l însămni bine: „Cel-ce samă... înt, seceră furtună“.

Voi reflecta deci cât să poate de scurt la: a) chestia necinstirii Bisericii noastre (nu e consult să forțezi treaba...) și b) la bănuiala că nefiind baza religiei mele solidă, ar fi, că dubitez în adevărurile de credință catolică.

La aceste două m'ai provocat direct și indirect. Fiindcă chestia a două mai gerea mea religioasă, cred că e bine să o tratez aici puțin mai pe larg.

1. Fiind vorba de fasiunea celor 2 indivizi (cari au profanat în mod dobitocesc casa Domnului) te faci a nu ști nimic. Mă miră. Cum de nu-ți aduci aminte barem de fasiunea unuia, căci doară și D-ta erai de față la judecatorie?... Unul dintre acei indivizi, pentru a da un oarecare aplomb destăinuirii sale mi-a pricit să-l însoțesc la... un domn, și vom afla acolo și nescari note, ajunse în posesiunea aceluia, fără știrea și învoirea mea. N'am făcut-o cu toată insistința chiar și a jandarmilor (cari trăesc încă) pentru că... de, nu o puteam face. Fasiunea acestuia de altfel să află eternizată și la protocol. Celalt făptuitor, după ce a eșit din temniță, „pentru ca se mă ușurez — cum zicea — de povara ce-mi apasă sufletul“ a mărturisit (în fața unor creștini de omenie) — fără a fi nici măcar întrebat de cineva — lucruri de tot virtuozitate despre un domn... Dar să scurtăm. Aceea ce știu eu în chestia aceasta, o știu și mulți alți, o ști chiar și D-ta! Nu înțeleg deci pentru ce forțezi destăinuirea și lămurirea acestui lucru, care nu poate fi nici spre folosul meu, *nicî spre al D-tale*. Nu mă mai ispiti deci cu de astea!

Să trecem deci la răspunsul următor, care poate să ne fie de folos și nouă și doară chiar și cititorilor „Progresul“-uî.

2. D-ta, ca să fi convins despre baza solidă a credinței mele, ți-ai luat voe a mă recerca să te lămuresc „asupra protestului papei Leon III contra primirii (?) adausului Filioque la simbolul credinței“. Dar ști că ești nostim?!

În pamfletul D-tale, între multele lucidități, — al căror înțeles cititorul numai pe nădăite le poate ghici, — am aflat și multe

*) Pentru cele cuprinse în coloanele acestui supliment Redacția nu ia răspunderea.

consecvențe: Cînd mă rogi să nu mă ocup cu chestii teologice, în cari zici că ești boată..., cînd mă provoci să-ți eșpic pe „Filioque“ cel cu pricina, avîntîndu-te dela boată până la citate lătinești. Ei săracu de mine!

Apoi de, asta o faci ca să ispitești: cît de solid e fundamentul credinței mele, și pentru că, fiind D-ta — ca să nu generalizez și eu zicînd: „D-v.“ (cum ai obicinuit în ambele-ți ieșiri atît de geniale), zic, fiind D-ta în chestia „Filioque“ *mai tare și mai bine înarmat*, vrei să lovești cuiul baș în cap? Uite colegă, înainte de a-ți răspunde, vreau să anticip că, tot ceiace credeși mărturisește Biserica catolică, le cred și eu din curată convingere. Aceasta o declar pentru că în viitor să numai dubitezi în țaria convingerii mele. După ce ai sulevat însă o chestie ce aparține domoniului pur teologic, a trebuit, pentru siguranță, se mă adresez unui competent (preotului meu localnic) care m'a lămurit pe deplin asupra celor întimplate în secolul VIII și IX (până la cari ai străbătut D-ta prin scrutările-ți științifice). Eu D-le coleg, cum ști, nici nu dispun de atîta timp (ca D-ta spre pildă) și prin urmare n'am putut răzbi prin istoria bisericească a celor douăzeci de veacuri. Sînt cel puțin sincer cînd recunosc mîna de ajutor, sau mai bine zis eșpicările și inițierea mea în chestia ce ai binevoit a pune pe tapet. Dar oare făcut-ai și D-ta așa în răspunsul trecut, (trafind despre „mama Romă“, despre „etnicifosare...“)? Dar să revin.

Eu cred și mărturisesc — precum cred și mărturisesc cele vre-o 250 milioane catolici lățiți peste întreg rotogolul pămîntului (va să zică mai mulți decît toți acatolici creștini împreună) — că Sf. Spirit (Sf. Duch, pe sîrbie), Dzeu adevărat, purcede din etern *dela Tatăl și dela Fiul* ca dintr'un singur principiu. Credința aceasta — în treacă fie zis e împărtășită și de protestanți (luterani, calvini).

Eu cred în acest articol de credință pentru că așa a învățat D-l Christos (pentru scurțime voi reproduce din fiecare speță de citate numai cîte unul): Io. XVI. 13, 14. „*Acela* (fiind vorba de Sf. Sp.)... *dintr'al meu va lua și va spune vouă. Toate cîte are Tatăl, ale mele sînt, pentru aceasta am zis, dintr'al meu va lua...*“ pentru că așa a învățat apostolul gințilvr: Gal. IV. 6. „a trimis D-zeu pe *Spiritul Fiului său*...“ pentru că așa învață toți sf. Părinți orientali (aici las în libera D-tale voe a designa pe orcare S. părinte vei vrea): S. Ion gurădeaur (Hom. in icarn. n. 5) „A venit Christos la noi; ne-a dat *Spiritul, cel ce este din el*“. Așa spun și preoți D-tale esclamînd în Biserică: „Christoasă D-zeul nostru... și Ție mărirc înălțăm... cu preasfîntul și bunul și de viață făcătorul *Tău Spirit*...“

Așa cînți și D-ta în strană, resunînd păreții bisericii (la can. din Dum. Rusaliilor, cînt 3-a): „... zis-a Christos ucenicilor:... Eu pe alt Mîngăitor, pe cum sînt eu, pe *Spiritul meu și al Tatălui* voi trimite...“

Aceste, și încă nenumărate texte, se citesc, să spun și se cîntă foarte des și în Biserica neunită, ca o dovadă eclatantă despre ortodoxia purcedării... Credința despre purcederea Sf. Spirit și dela Fiul au mărturisit-o și părinți din săboarele ecume-

nice (III. act. 1., IV. act. V. col. 6. 8., VI. act. 18., VII. act. ult., — Cfr. V. Pop, chestia unirii bisericilor, pag. 39) — ca să amintesc numai pe a cele săboare ce le recunoști și D-ta de ecumenice — aprobînd doctrina „Filioque“ cuprinsă în epistola lui Ciril ctra lui Nestoriu, și anatenzînd pe cei ce nu ar primi această epistolă; au decretat-o între alți și papa (pe care l-ai îndrăgit D-ta) Leo III în concil. Aquisgran, a. 809, afurisînd pe toți cei ce ar cuteza să se opună acestui adevăr.

Cum să face dar' — ca să-ți iau vorba — că tot acest papă (Leo III) dispune să se graveze simbolul fără adausul „Filioque“?...

Aceasta a făcut-o, nu doar' că n'ar fi crezut în purcedea Sf. Spirit și dela Fiul (pecum văzu-și), ci ca să dea pildă, că în viitor să nu se mai adauge nimic la „simbol“ din partea atîtor nechemăți (cum s'a făcut prin mulți eretici, între cari și s. p. Eunomiu, care învăța că Sf. Spirit purcede numai dela Fiul). Iată dar eșpicarea citatului D-tale latinesc. Așadară gravarea s'a făcut — cum zici latinește — „pentru iubirea și îngrijirea de credința ortodoxă“. (Să nu cazî în ispită la auzul cuvîntului: ortodox, ptea trebuie să ști că Foțiu — astutul și doritorul după mărire deșartă, cum îl numesc istoriografi greci neuniți — a apărut pe scenă numai cu jum. viac în urma acestei gravări).

Ar fi să mă întrebî acum că, de ce recităm și noi (uniți) în credința pasagiul: *carele dela Tatăl purcede* Răspunsul e simplu.

În bisericile de rit și disciplină orientală, să recitează simbolul decretat în săborul constantinopolitan (381). Acest conciliu ecumenic s'a întrunit între altele și pentru a combate pe ereticul Macedoniu și soți lui (cari au negat divinitatea Sf. Spirit, și în consecință, și purcederea Lui dela Tatăl). Datina sinoadelor era ca să definiască numai ceea ce era absolut necesar pentru combaterea ereticilor. Macedoniu a negat purcederea Sf. Sp. dela Tatăl, săborul a decretat deci (adaugînd la simbolul nicean: „... și întru Spiritul Sfînt, Domnul, de viață făcătorul...“) „... *carele dela Tatăl purcede*“ pentru că numai această purcedere era controversată. Despre purcederea Sf. Sp. dela Fiul nu să îndoia nimeni, ci din contră, să afirma de alți eretici că: purcede numai dela Fiul. Ce era să facă săborul (între două focuri)? Nu era oare logic ca, pentru combaterea acestora, să defineze: *Carele numai dela Tatăl purcede?* Nu putea însă face aceasta pentru că: „Biserica noastră — zice patriarhul constantinopolitan Gennadiu — nici odată n'a crezut că S. Spirit purcede numai dela Tatăl“. Părinți sinodului decretînd aceasta, ar fi ajuns în coliziune cu credința ortodoxă. Cînd însă s'a negat espres și hotărît în orient, dela Foțiu începînd, (pentru ca acesta să-și poată îndreptăți oarecum ociziunea...) zic, cînd sa negat purcederea Sf. Spirit și dela Fiul, — s'a și decretat solemn, în prezența și cu consensul patriarhilor și episcopilor din răsărit la 1274 și 1438—9 (Lion și Ferentiu): „... *Carele dela Tatăl și dela Fiul purcede*“.

Scurt. Noi, catolici de rit oriental, recităm credeul nicean-constantinopolitan (în care nu era încă decretată purcederea și dela Fiul) întocmai precum îl recitați și D-v. fără

ca să accentuați purcederea *numai dela Tatăl*. Catolici de rit latin recitează s. es. un credeu și mai scurt (ptcă e mai vechiu), pe cel așa-numit „apostolic”, în care nu se face amintire de nici un fel de purcedere. (De aici nu urmează deci că romano-catolici nu ar crede în procesiune, precum nu urmează nici la D-v. că nu credeți în acei articoli de credință — s. es.: Harul lui D-zeu e e neîncunjurat delipsă pentru mîntuire, etc... — cari nu sînt fixate în credeu).

Iată baza solidă a credinței mele în chestia „Filioque” în care D-ta, simți mai tare (îmi închipui cît de tare veți fi în celelalte 3 puncte?!)

Ar fi să-ți mai răspund și despre „străformarea” (?) mea față de preotul „ce-ți stă la spate”? Eu, D-le coleg, nu știu să-mi fie antipatic. Dacă respectivul, lipindu-se de D-ta, s'a recit de mine, — uite, cimilitura nu e grea de deslegat. Omul e cu nevastă și trei copilași, Doamne fi cu ei! Și-a făcut socoata: decît să fiu expus la canibali, („am să-l minînc!” ...) mai bine mă împrietenesc și cu... batălcrucea, căci Doamne greu e cînd te și gîndești numai, că pot să-ți ajunge copilași pe drumuri.

Să te mai lămuresc și asupra „tragerei” (?) la catolicism a studentului D. Cărăbaș?

Lămurește-te deci D-le coleg, că e absurd a încerca să *atrage* pe cineva dela o profesiune la alta, cînd ști că respectivul n'a împlinit încă vîrsta de 18 ani. Ai D-ta vre-o idee despre legea trecerilor? Dacă da; și de cîți ani e studentul D-tale?

Ajungă deci cu fleacurile!

Nu puteai să nu mai accentuezi din nou „legea și biserica strămoșască”. D-le coleg! Strămoși noștri au fost nu numai catolici, dar chiar și de rit latin. Insamnă-ți bine, au fost Catolici, --pe grecie; Sobornici, --pe sîrbie. Pănăce nu vei răsturna teoria aceasta bazată pe scrutările savanților istorici, îmi faci impresia copiilor cari se hîrăe cu: ba eu — ba tu; — și pănăce nu vei da de minciună pe Onciul, prof. de ist. la universitate (un op de al acestuia îl poți procura și D-ta cu 15 creițari „Biblioteca pentru toți” — dacă pe Iorga n'ajungi, cum zici, să-l citești) rămîne că strămoși D-tale au fost Bulgari.

Ce privește „metamorfozarea uniților; — țintind cu aceasta la Unirea din 1700 — aceea, orcum va fi fost, (Lupaș zice că s'a făcut pe bază dogmatică) ne-a readus iarăși la Biserica din care am fost deslipiți cu sila de Bulgari [cei ce — aud că acum — vreau să treacă toți la catolicism]. Nu încerc ca să te fac catolic, Doamne firește! „Tur-

cească-se un Român, dacă-î place; însă tot să recunoască — cum zice Obedenar, fost prim secretar a legățiunii române din Roma — marele rol ce l-a jucat Unirea la renașterea naționalității românești”. [Cfr. „Foaia bis.” Blaj. 1886. pag. 99—100].

Haid' să ne lăsăm de discuți teologice. Sau dacă îți plac mult aceste, ști ce? Îți fac o propunere. D-ta ai doi popi; eu unul. Mă învoesc și mă legătuesc pe cuvînt, că dacă s'o sгоді vre-o dispută între ei pe tema celor 4 puncte de despărțire, și dacă preoți D-tale în prezența noastră, vor convinge pe al meu — mă fac și eu *neunit*. Nu e lucru mare. N'ai decît să-ți așți preoți [că doar' te pricepi la d'al de astea] pentru o încercare. D-ta, uite, nu poți parde nimic [ptcă nu pun nici o alternativă], ci din contră ai cele mai bune șanse de reușită [fiind vorba de 2 ctra 1]. Dacă o fi cum crezi D-ta, în cazul cel mai rău vom cînta vis-à-vis în strană, făcînd să sune și să resune păreți Bisericii D-tale — cîte odată, — și de adevărurile „urgusiților” catolici. Desine n'tăles că în cazul acesta, n'avem să credem cîntecului nostru.

Primiți, vă rog etc. ...

Ion Bogdan
învățător.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Uimitor de ieftin!

710 buc. pentru numai cor. 3-75.

Un orologiu minunat precision „Anker” cu umbletul de 36 ore pre lingă garanță de 3 ani împreună cu lanț frumos, o cravată de mătasă pentru domni, un ac masiv de cravată, care nu se rupe, 3 bucăți batiste fine, un inel pentru domni cu peatră scumpă imitată, un spiț pentru țigări din spumă de mare imit., o oglindă minunată de buzunar pentru toaletă, un aparat pentru fotografat la moment, un scobitor de dinți fin constător din patru părți, broșă pentru dame „Noutate”, o păreche de bumbi de manchete din aur double „Ideal” cu închizătoare patentată, un album minunat cu chipurile cele mai frumoase ale universului pentru cari fiecare trebuie să aibă interes, un colar minunat pentru dame din mărgele orientale, cari nu se sparg, 20 de obiecte fine pentru corespondență și încă 610 obiecte necesare pentru casă, toate laolaltă împreună cu orologiu, care singur valorează banii aceștia, costă numai cor. 3-75. Trimiterea se face cu rambursă prin export-Haus „LOUVRE”.

F. Windisch, Krakau Nr. M28
NB. Ce nu convine, se retrimite bani.

Casa de vînzare.

Casa timplăruului Bencze, fost mai înainte a negustorului Wolf din Oravița-română e de vînzare din mîna liberă.

A se întreba la proprietarul Árpád Bencze, magazin de mobile (Oraviczafalu).

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebunțate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de — prăvălia R. Goldstein).

Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Anunț.

La pepiniera din Rafna a Societății căilor ferate de stat ajung toamna asta de vînzare:

118 oltoi: perți de Hardenpont,
72 „ cireși aromatici de Disznód și
133 „ cireși galbini de Dönnisen
35 „ diferiți pruni, însfîrșit
693 „ vișini de Nagykörös
ab stațiunea Jidovin sau Várboksán, cu 1 coroană prețul unitar de fiecare bucată.

Doritori să se adreseze deadreptul la oficiul nostru silvanal din Várboksán de unde încă se pot face comandele.

Direcțiunea.

Cea mai bună hîrtie pentru ci-garete Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la
IGNAZ FELDMANN
în Oravița

Compagnie Gener. Transatlantique

Linia franceză

Linie directă de vapoare:

Havre—Newyork

și

Kanada

peste Basel (Svițera) și Paris.

Biroul: Budapest, VII., Baross-tér 15

Telefon Iózsef 14—97.

La
Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de ipărituri,
cu prețuri absolut solide.

din țini molesirea acoperită de rigida oficialitate, ce se practică aproape pretutindeni în corporațiile noastre românești. La noi Români ieșirea d-nului prof. Dr. Al. Bogdanu orcare om nepreocupat o poate socoti ca inaugurarea unui principiu nou, menit să dea viață nouă diferitelor noastre instituții culturale. Eată dece a și fost aplaudat de toți ceice aleargă după ceva mai bun, împreună cu președintele acestei societăți.

Însfârșit, după ocîrmuitorului de până-acum d-nului *Virgil Onițiu*, cel mai merituos dintre antestători societății, i-s-au făcut cele mai entuziaste ovații, au fost aleși, parte prin aclamație, parte prin majoritate de voturi, președinte: *Alexandru Vaida-Voevod*, vicepreședinte: *Gh. Dima*, ear membri în comitet: *Dr. Iosif Blaga*, *V. Goldiș*, *Dr. I. Maniu*, *Dr. N. Vecerdea*, *Dr. Gh. Dobrin*, *Dr. V. Braniște* și *Dr. Tiberiu Brediceanu*.

Seara earăși teatru și petrecere cu dans, foarte reușită, grație minunatelor pregătiri prealabile ale comitetului arangeator, în frunte cu inimosul său președinte *Dr. Cornel Corneanu*.

Luni a. m. s'a ținut însfârșit ultima ședință „administrativă” a Reuniunii învățătorilor, prezenți fiind P. S. Sa d. episcop *Dr. Miron Cristea*, I. P. C. Sa vicarul *Filaret Musta*, P. C. Lor protosincel *Dr. T. Badescu* și *Dr. I. Olariu*, *V. Goldiș*, *Dr. C. Corneanu*, *Stefan Jianu*, directorul liceului din localitate d. *Anton Kalkbrenner*, inspectorul reg. *Gombkötö*, *Dr. N. Ionescu*, prof. *Dr. M. Ienciu*, *I. Orzescu*, *Hango*, *Noaghea*, *Buțiu*, *Gherman* și o frumoasă cunună de dame.

Dupăce președintele *M. Crăciunu* salută pe dir. *A. Kalkbrenner*, se dă citire telegramei membrului onorar *Ioan Marcu* și se verifică protocolul ședinței anterioare. Vrednicul inv. *Alexa Jianu* [Comoriște] într-o conferință, predată liber, arată istoricul „Patronajelor școlare”. Se decide, ca toți membri reuniunii să intre corporativ în serviciul răspîndirii lor, avînd a se studia chestia acestor patronaje în despărțăminte. Conferențiarului i-se votează mulțumită, ear conferința se va publica. Totastfel i-se exprimă mulțumită și cunoscutului scriitor *Damian Izverniceanu* pentru conferința sa liberă: „Memoria și cultivarea ei în școala primară”.

Adunarea decide înfine a) să se augmenteze bibliotecile despărțămintelor, b) în despărțăminte să se țină cît mai multe prelegeri, c) să se roage ven. conz. a lua dispoziții pentru întemeierea unei școale civile de fete. Adunarea inv. aderează în principiu la ridicarea unui monument regretatului prof. *Dr. P. Pipoș*.

Adunarea aclamă membru onorar pe P. S. Sa d. episcop *Dr. Miron E. Cristea*. Prea Sfinția Sa într-o vorbire avîntată *combate pornirea unor rătăciți cari nu vreau să aibă grijă de predarea religiei în școală*.

Însfârșit se aclamă, subt presiul adhoc al P. S. Sale d. episcop *Dr. Miron Cristea*, președinte: *Mihai Crăciun*, vicepreședinte: *Ion Mărilă*, secretar general: *Petru Bandu*, secretar II: *Procopie Șimianu*, secretar III: *Gheorghe Pirvu*, casier: *Vasile Tărianu*, bibliotecar: *Sofia Florescu*, ear membri în comitet: *Stefan Jianu*, *Gheorghe Jiana*, *Patrichie Ramneanțu*, *Alexa Jianu* și *Iosif Badescu*; în comisia literară: *Petru Bizerea*, *Ioan Vidu*, *Dr. Moise Ienciu*, *Ilie Orzescu* și *Dr. Vasile Loichița*.

Raportor.

CRONICA.

La Cacova a încetat din viață harnicul preot *Martin Pincu*. La înmormîntare au luat parte 10 preoți, mai mulți învățători, și o mulțime de țărani cari jeliau pe bunul și blîndul lor păstor sufletesc. Fie-I țărîna ușoară și memoria binecîntată! Transmitem pe calea aceasta sincere condoleanțe jalnicei familii.

Mine, Duminecă, vor avea loc mari serbări ale publicului german din localitate. Anume „Reuniunea germană de cîntări și muzică” din Oravița își serbează jubileul de 50 de ani. Această reuniune își are o reputație stabilită, avînd frumoase izbînzî la activul său. Programa e afișată prin placate. Atragem și noi la rîndul nostru atenția publicului asupra acestei serbări culturale.

„Reuniunea învățătorilor gr. cat. rom. din ținutul Lugojului” își va ține adunarea generală ordinară, în Timișoara-Fabric, în sala școlii comunale de fete, Duminecă în 23 Noembrie a. c.

Peste trei ani, împlinindu-se semicentenarul decînd regele Carol a ocupat tronul României, se va organiza, cum scriu ziarele din țară, o expoziție internațională la București.

Ținărul pictor *Gheorghe Al. Mathéy*, Român de naștere și elev al renumiților artiști Bruno Paul, Orlick Doepler ș. a. dela muzeul de artă industrială în Berlin, a expus o serie a lucrărilor sale, între cari și rezultatele unei călătorii în Norvegia, precum și planuri interesante pentru afișe, anunțuri și alte lucrări de artă grafică. Publicul a putut să vadă în expoziția d-lui Mathéy multe lucruri nouă și frumoase.

Pentru premiul de compoziții muzicale „Gh. Enescu”, au recurs, între cei 17 concurenți (profesorii de muzică și conservatoriști) — cum citim în „Flacăra” — și protopopul nostru Aurel Popovici cu două opere: „Moartea lui Mihai și mama lui” (baladă pentru chor mixt cu soli cu acomp. de armoniu și pian) și o „Melodramă” (pentru 2 vioare, viol. II, violoncel, bas, armoniu și pian). Despre aceste, d-l M. Margaritescu, un critic muzical din Țeară, se declară, că au o *vervă melodică*. Gratulam inteligentului nostru protopop, bravului nostru colaborator, ca a putut fi menționat în modul acesta, între cei de forță în ale muzicii, cum au fost aproape toți ceice au concurs pentru acest premiu. Sîntem mîndri de fala ce ne-o face și în Regat. Premiul Enescu a fost decernat d-lui *D. Doclin*, fost elev al conservatorului din București și Paris.

Corul bis. al bisericii romine gr. o. din Virșet invită la *Concertul și producțiunea teatrală împreunate cu dans* ce le va aranja, cu concursul orchestrei militare a regim. c. și reg. de infanterie Nr. 43 din Biserica-albă, din incidentul adunării cercuale a desp. Verșet al „Asociațiunii”, Joi, în 14/27 Noembrie 1913, în sala hotelului Glükmann din Verșet. Inceputul fix la orele 8 seara. Dirigent *Dr. I. Cl. Iuga*. Programa: 1. *Dr. I. Cl. Iuga*: „Moise Păcurarul” preludiu exec. de orchestra militară; 2. *I. Murășeanu*: „Brumărelul”, baladă pentru soli, chor mix și orchestră. Soliști: d-șoara *E. Drăgan* și d-l *Dr. P. Licarețiu*. 3. *Dima*: „Mama lui Ștefan cel Mare”, baladă pentru soli, chor mixt și orchestră. Soliști: d-șoara *E. Drăgan* și d-l *E. Nistor*. 4. * * * Impresii vagariene, exec. de orchestra militară. Atît chorurile cît și orchestra milit. vor fi conduse de însuși dirigentul d-l *Dr. I. Cl. Iuga*. După pauză. „Vacanțiile”, comedie orig. într'un act, localizată de *M. Baiulescu*. Persoanele: *Iorgiu Sergiu*, deputat: d-l *Dr. Nic. Imbroane*; *Mița*, soția sa d-șoara *Ersilia Manescu*; *Margareta Norian*, profesoară: d-șoara *Valeria Liuba*; *Gogu Vișinescu*, procuror: d-l *Petru Nistor*; *Nicu Dorcean*, proprietar: d-l *Dr. I. Cl. Iuga*; *Zoe*, soția sa: d-șoara *E. Drăgan*; *Alexandru Vulpescu*: d-l *Dr. P. Licarețiu*; *Didina*, soția sa: d-șoara *Minca Trăilă*; *Beniamin*, servitor la *Iorgiu*; d-l *Ion Băiaș* După teatru urmează dans. Costumul național e foarte binevăzut.

Procesul senzațional din Chiew pentru pretinsul omor ritual s'a terminat cu achitarea acuzatului *Beilis*. Reuniunea ovreiască a jurnaliștilor din Anglia i-a trimis bani ca să plece îndată din Chiew.

D-nul *Const. Nedelcu* scrie în „Românul” un frumos articol despre sosirea la București a faimosului aviator francez *Daucourt*, care în trecerea sa (pela Orșova) înspre Constantinopol—Cairo a fost sărbătorit în capitala României unde a poposit, de isteți aviatori rom. în frunte cu căpetenia lor prințul *Bibescu*.

Dezbaterea în cameră a proiectului legii de presă a fost amînată.

Poeta *Elena Vacarescu* va petrece cîteva zile la curtea regală din Cetinje.

Se zvonește că țarul Rusiei va vizita încurînd familia regală italiană.

Vagoanele de cl. III. la accelerate vor fi sistate.

† *Negustorul Francisc Popovici*, ajutorul de primar al Oraviții, a încetat din viață în vîrstă de 74 ani. În veci pomenirea lui!

Ziarele din Sofia scriu că o mîna necunoscută a lipit pe poarta curții regale un afiș tipărit: „De închiriat”!

Ministrul rom. *Take Ionescu* vizitînd Atena, a fost sărbătorit în mod strălucit de națiunea elină, căreia, cum scriu ziarele, i-a ajutat a lega pace cu Turci, înlăturîndu-se astfel conflictul greco-turc.

Ziarul „Balkan” scrie: Cercurile politice sînt informate că regele *Ferdinand* al Bulgariei va abdica în favoarea principelui *Boris*.

Dr. Rudolf Müller, fiul primforestierului din Berliște a fost numit locotenent-auditor.

Preotul *Vasile Murgu* din Ciclova a fost mîntuit de înalta curte de casație de pedeapsa ce i-s'a fost croit (pentru agitație încontra statului) din partea curții de apel din Timișoara.

Azi d. a. la 4 ore se va dezbate definitiv în ședința reprezentanței comunale singurul punct al ordinei de zi: cauza luminației electrice a orașului nostru.

† *Stefan Bercian*, proprietar, fondator și prezident în inspecția băncii „Poporul” din Lugoj, a încetat din viață. Fie-I țărîna ușoară!

Bibliografie.

A apărut în „Biblioteca pentru toți” *Atala* de *Chateaubriand*. Puține dintre scrierile lui *Chateaubriand* au fost traduse la noi, și lucrul e lesne de explicat, prin faptul că stilul desăvîrșit poetic al genialului romantic francez, nu poate fi decît cu multă greutate redat și reclamat, până unui scriitor rutinat, ba chiar a unui poet. *Atala* e povestea unui suflet stingher, în peripeziile suferințelor căruia autorul pune o duioșie fără seamăn. Apoi paginile sînt impestriate cu descrieri pitorești, cari singure ar fi îndestulătoare pentru a stabili valoarea acestei scrieri. Prinurmare, se face o operă sănătoasă, cînd se dă acum în traducere românească, în „Biblioteca pentru toți”. Prețul 30 bani. Se află de vînzare la mai toate librăriile din țară. Catalogul complet al acestei Biblioteci cuprinde peste 500 de volume alese din toate ramurile literaturilor române și străine. A se cere la Librăria editoare *Leon Alcalay*, București.

Mulțumită publică.

Mulțumim tuturor acelor cari au binevoit a lua parte cu ocaziunea petrecerii la căminul odihnă a scumpului nostru tată, soțu și tate.

Martin Pincu

precum și acelor cari ne-au adresat cuvinte de mîngăere.

Cacova la 31 Octombrie 1913.

Familia Bălan.

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor responsabil: *Ilie Oravițanu*.

„PLUGARUL“ soc. pe acții Cacova.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului „Plugarul“ s. p. a. din Cacova sînt convocați la

adunarea generală extraordinară

care se va ține

Duminecă în 30 Noembre st. n. 1913 la ore 10 a. m. în casa institutului

cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea ad. gen. și constituirea biroului.
2. Propunerea direcțiunei referitoare la fuzionarea institutului cu „Oraviciana“ s. p. a. Oraviczabánya sau licvidarea institutului.
3. Raportul comisiunei esmisă de ad. gen.

Kákófalva, la 14 Noembre st. n. 1913.

Direcțiunea.